

УДК 316.4

Ю. А. Романовська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
ORCID ID: 0000-0002-1099-0787
Л. В. Страпачук,
здобувач освітнього ступеня "бакалавр"
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
ORCID ID: 0000-0003-1942-1000
М. А. Макаренко,
здобувач освітнього ступеня "бакалавр"
Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ
ORCID ID: 0000-0001-9002-0256

DOI: 10.32702/2306-6806.2022.2.129

ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Yu. Romanovska,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of the Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine
L. Strapachuk,
Candidate of educational degree "bachelor", Vinnytsia Institute of Trade and Economics of the Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine
M. Makarenko,
Candidate of educational degree "bachelor", Vinnytsia Institute of Trade and Economics of the Kyiv National University of Trade and Economics, Ukraine

STATE SOCIAL POLICY OF UKRAINE

У статті розглянуто мету, принципи та основні засади соціальної політики та проаналізовано соціальну ситуацію в країні. Вказано компоненти, які фахівці вносять до атрибутів державної соціальної політики та які дають змогу чітко визначити, що є державною соціальною політикою. Досліджено пенсійну систему України як складову соціальної політики держави, проаналізовано доходи та видатки Пенсійного фонду країни. У роботі наведено два основних підходи до реалізації соціальної політики країни: державний патерналізм та ліберальна модель.

Наведено перспективну модель соціальної політики України та виокремлено основні її складові. Наведено досвід проведення соціальної політики в країнах Центральної та Східної Європи та детально описано два етапи, які є характерними для соціальної політики цих країн.

Today in Ukraine there is no single law that would define the purpose, principles and basic principles of social policy. There are many models for implementing social policy, but the most common are two main approaches: state paternalism and the liberal model.

Ukraine's pension system as a component of the state's social policy guarantees a certain degree of social protection to all elderly citizens, provides a higher rate of substitution (ratio of pension to wages) for low-wage people, ie redistribution of income from high-income categories is realized. grows annually due to inflation and the gradual rise of social standards such as the subsistence level and the minimum wage. In order to support the citizens of Ukraine and business during the quarantine measures to prevent the spread of COVID-19 in Ukraine in 2020 and 2021, the assistance of private individuals was paid, respectively UAH 3,603 million. and UAH 201 million.

PFU incomes are the basis for the operation of the minimum wage of Ukrainian citizens is gradually increasing every year, which may indicate that the standard of living of Ukrainians is improving to some extent. Also, increasing wages will help partially reduce unemployment and prevent migration from the country, which will ensure the future filling of PFCs, as the minimum pension barely meets the minimum needs of respectable age. European Union experience shows that sustainable and comprehensive development creation of comfortable conditions for life and work of society, and one of the main such conditions is the strengthening of the economy

as a basis for ensuring social equality in the future. Thus, based on the experience of developed European countries, it is advisable to identify promising areas of change in Ukraine's development, which will form the financial base of the social sphere, even in quarantine: attracting active population to the labor market and creating favorable conditions for small and medium businesses; introduction of a "green" economy; rational use of resources and conscious consumption.

The welfare state in modern conditions implies the existence, on the one hand, of a strong state capable of taking responsibility for human resources development, and, on the other hand, the existence of developed civil society institutions capable of bringing the state under its control.

Ключові слова: соціальна політика, Пенсійний фонд України, населення, добробут, пенсійна система, досвід, модель соціальної політики.

Key words: social policy, Pension Fund of Ukraine, population, welfare, pension system, experience, model of social policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогодні в умовах глобалізації пріоритети розвитку людини та забезпечення високого рівня життя населення є основними факторами загальнолюдського прогресу. Ще ні одній державі світу не вдалося досягнути високих показників рівня та якості життя без кардинального підвищення життєвих стандартів й ефективних інвестицій у людський та соціальний капітал. Здійснення соціальної політики держави базується на задоволенні матеріальних, культурних і духовних потреб громадян. Метою соціальної політики держави в Україні у сучасних умовах є забезпечення рівня життя населення відповідно до стандартів Європейського Союзу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання сучасного стану соціальної політики держави постійно знаходяться у фокусі уваги фахівців. Вивченням особливостей розвитку державної соціальної політики як чинника економічного розвитку країни займався цілий ряд вчених-економістів та публіцистів, зокрема О.В. Бражко, М.Ф. Головатий, О.О. Давидюк, М.Б. Панасюкта, Г.С. Лопушняк, О.В. Макарова, О.С. Павлега, А.О. Сіленко, В.А. Коляденко, І.Ф. Прокопенко, Ю.О. Олійника інші.

Дослідженню проблеми ролі пенсійної системи у формуванні соціального захисту присвячено наукові праці С.М. Бондаренко, А.О. Надточій, Т.В. Кулінич, І.Р. Жайворонок. Науковці досліджують іноземний досвід реформування пенсійної сфери та чинники, що дозволять вдосконалити фінансове забезпечення пенсійних виплат. Вивченню окремих аспектів вдосконалення державного регулювання системи пенсійного забезпечення присвячено праці багатьох українських науковців і практиків: у працях вітчизняних фахівців: Л.В. Єлісеєва, Н.С. Примачук, В.Є. Гуменюк. Дослідники кита практики продовжують досліджувати деякі економічні проблеми, що безпосередньо впливають на стан та розвиток соціальної системи України.

Відаючи належне доробку фахівців у цій сфері, необхідно зауважити, що на подальше дослідження заслуговують питання перспективного розвитку соціальної системи, оцінювання сучасного стану соціальної сфери України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Соціальна політика є явищем суспільноісторичним: вона з'являється разом з виникненням держави, є спрямованою на узгодження спільної діяльності людей та є регулятором взаємовідносин між соціальними структурами і соціальними інститутами, а також між суспільним та індивідуальним життям людини.

На сьогодні в Україні єдиний закон, який би визначав основні засади, мету та принципи соціальної політики відсутній. Стратегія сталого розвитку "Україна — 2020" одним із векторів визначає проведення пенсійної реформи та реформи системи соціального захисту, проте це реформування не приносить позитивних результатів і не покращує життя українців. Навпаки, за версією Bloomberg, у 2017 році Україна увійшла в десятку найбідніших країн світу. Гірше від України справи лише у Венесуелі (перша сходинка), Аргентині, Південній Африці, Туреччині, Греції та Іспанії [1—3].

До ознак державної соціальної політики відносяться такі елементи, які дають змогу визначити, що є державною соціальною політикою:

- 1) державна соціальна політика має бути затверджена однією зі структур влади — законодавчою, виконавчою, судовою;
- 2) державна соціальна політика має бути зафіксована в письмовій формі;
- 3) державна соціальна політика — це те, що уряд справді виконує, а не збирається чи тільки планує виконувати;
- 4) державна соціальна політика — керує процесом прийняття рішень і водночас має бути результатом процесу [4—7].

Таблиця 1. Принципи соціальної політики

Принцип соціальної справедливості	Соціальна справедливість – це соціально-психологічне сприйняття принципів і форм організації суспільства, що відповідає інтересам людей і соціальних груп, тобто узагальнена моральна оцінка суспільних відносин
Принцип соціальної солідарності	Цей принцип передбачає взаємну допомогу всіх учасників системи соціального захисту. Така взаємодопомога реалізується у вигляді перерозподілу коштів між різними соціально-економічними та соціально-демографічними групами населення
Принцип індивідуальної соціальної відповідальності	Він означає, що кожен громадянин повинен передусім самостійно дбати про власний добробут, не перекладаючи цих обов'язків на державу
Соціальне партнерство	Є невід'ємним інститутом сучасного демократичного суспільства, що полягає у функціонуванні розвинених взаємозв'язків між працівниками, роботодавцями, а також державою на засадах співробітництва, компромісів, узгоджених рішень з питань соціально-трудова відносин

Джерело: сформовано за даними [7].

Таблиця 2. Видатки Пенсійного фонду України (ПФУ), за 2017–2021 рр., млн грн

Видатки ПФУ, млн грн					
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р. (на 30.09)
Виплата пенсій згідно із Законом «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»	213 298	244 652	282 506	311 955	332 708
Виплата пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами	64 791	99 438	121 501	146 240	145 620
Інші видатки	9 857	9 049	11 005	11 109	11 416
Адміністративні витрати, пов'язані з виконанням функцій ПФУ	3 522	5 466	5 340	5 288	5 557
Допомога ФОП в зв'язку з COVID				3 603	201
Погашення позик СКР			4 755	1 148	
Залишок коштів на кінець року	1 773	99	163	945	
Житлові субсидії			10 835		
Всього	293 240	358 703	436 105	480 288	495 502

Джерело: сформовано за даними [8].

В основу реалізації соціальної політики в державі покладаються певні принципи. Фахівці обґрунтовують такі основні принципи, як соціальної справедливості, соціальної солідарності, індивідуальної соціальної відповідальності та соціального партнерства (табл. 1).

Існує багато моделей для реалізації соціальної політики, але найбільше використовуються два основних підходи: державний патерналізм та ліберальна модель.

Державний патерналізм — це модель соціальної політики, за якої держава приймає на себе максимальну кількість соціальних обов'язків і, як наслідок, несе повну відповідальність за рівень життя населення. Всі соціальні витрати покриваються тільки за рахунок коштів бюджету та позабюджетних соціальних фондів. Ця модель забезпечує високий рівень соціальної стабільності в суспільстві. До недоліків соціальної політики державного патерналізму можна віднести дуже сильне втручання держави в ринкові процеси, обмеження свободи підприємництва та зниження ефективності діяльності організацій і стимулів для їх розвитку.

Пенсійна система України як складова соціальної політики держави гарантує певний ступінь соціального захисту всім громадянам похилого віку, забезпечує більш високу норму заміщення (відношення пенсії до заробітної плати) для осіб з невисокою зарплатою, тобто реалізується перерозподіл доходів від високо- до низькооплачуваних категорій громадян (табл. 2).

Кількість витратків ПФУ зростає щорічно, що обумовлено інфляцією та поступовим зростанням соціальних стандартів, як-от: прожитковий мінімум та мінімальна заробітна плата. З метою підтримки громадян України і бізнесу у період дії карантинних заходів для запобігання поширення в Україні COVID-19 у 2020 та 2021 роках було виплачено допомога ФОП, відповідно 3 603 млн грн та 201 млн грн.

Доходи ПФУ є підґрунтям для функціонування пенсійної системи України, яка в свою чергу підтримує соціальної баланс у суспільстві (табл. 3).

Дослідивши показники доходів ПФУ за 2017–2021 рр., можна встановити, що основним джерелом формування ПФУ є власні надходження фонду, і протягом досліджуваного періоду відбулося збільшення цього виду надходжень. Зростання власних надходжень пенсійного фонду відбулося завдяки збільшенню фонду оплати праці і, відповідно, із зростанням надходжень єдиного соціального внеску (ЄСВ).

Ліберальна модель соціальної політики бере за основу розділення всіх членів суспільства на економічно сильних і слабких індивідів. Тобто ключовою за-

Таблиця 3. Доходи ПФУ, за 2017–2021 рр., млн грн

Доходи ПФУ, млн грн					
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р. (на 30.09)
Власні надходження	158 910	202 084	241 752	281 751	327 007
Кошти державного бюджету	133 460	150 091	193 106	184 345	167 545
Позики СКР		4 755	1 148	14 029	
Інше	870	1 773	99	163	950
Всього	293 240	358 703	436 105	480 288	495 502

Джерело: сформовано за даними [8].

Таблиця 4. Мінімальна заробітна плата в Україні за 2017–2021 рр.

Період	Мінімальна зарплата (грн)
з 01.01.2017 по 31.12.2017	3200
з 01.01.2018 по 31.12.2018	3723
з 01.01.2019 по 31.12.2019	4173
з 01.01.2020 по 31.08.2020	4723
з 01.09.2020 по 31.12.2020	5000
з 01.01.2021 по 30.11.2021	6000

Джерело: сформовано за даними [9].

дачу держави складають надання різного роду соціальної допомоги тим, хто її потребує та забезпечення необхідних умов для розвитку особистого потенціалу і здібностей сильних членів суспільства. За такої моделі державна соціальна підтримка в більшості випадків носить адресний характер, що необхідно для того щоб виключити з її числа можливих отримувачів громадян та домашніх господарств з доходами вище певного рівня. Недоліками ліберальної моделі державної соціальної політики є у значному ступені диференціація в рівнях споживання товарів та послуг, а також у різні обсяги наданої державної соціальної допомоги сильним та слабким членам суспільства.

З даних наведених в таблиці 4 можемо спостерігати, що з кожним роком мінімальна заробітна плата громадян України поступово збільшується, це може свідчити про те, що рівень життя українців певною мірою покращується. Також збільшення заробітної плати допоможе частково зменшити рівень безробіття та запобігти міграції громадян з країни, що дозволить в майбутньому забезпечити наповнення ПФУ, адже мінімальний рівень пенсії ледь покриває мінімальні потреби поважного віку (табл. 5).

Таблиця 5. Мінімальний розмір пенсії в Україні за 2017–2021 рр.

Період	Мінімальна пенсія (грн)
з 01.01.2017 по 30.04.2017	1247
з 01.05.2017 по 30.11.2017	1312
з 01.01.2018 по 30.06.2018	1373
з 01.07.2018 по 30.11.2018	1435
з 01.01.2019 по 30.06.2019	1435
з 01.07.2019 по 30.11.2019	1564
з 01.07.2020 по 30.11.2020	1712

Джерело: сформовано за даними [10].

Перерахунок пенсії здійснюється з таких підстав: збільшення розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність та зростання мінімальної заробітної плати, яка на 01.12.2021 склала 6 500 грн.

Становлення та соціальний розвиток держави забезпечується такими пріоритетами:

- гарантуванням конституційних прав і свобод людини і громадянина;
- розвитком громадянського суспільства, його демократичних інститутів;
- зміцненням політичної і соціальної стабільності у суспільстві;
- створенням конкурентоспроможної, соціально орієнтованої ринкової економіки та забезпеченням постійно зростаючого рівня життя й добробуту населення.

Соціальна політика держави здійснюється через соціальні програми, які в свою чергу ґрунтуються на законодавчо-нормативній базі країни, що забезпечує задоволення соціальних потреб, соціальну безпеку, соціальний захист, і це все сприяє встановленню соціальної справедливості у суспільстві. Поєднання проблем розвитку ринкових відносин із посиленням уваги до соціальних питань створює передумови для економічного оздоровлення, стабільного становища людини упродовж усієї трудової діяльності та після її завершення [11; 12]. Економічне зростання і підвищення добробуту населення — взаємопов'язані процеси. У таблиці 6 наведено індекси основних соціально-економічних показників за 2015–2019 рр. (у відсотках до попереднього року).

Як бачимо із таблиці 6, ВВП і ВВП у розрахунку на одну особу за період, який аналізується, зростає. Виробництво продукції промисловості та сільського господарства в основному зростало, проте в деяких періодах

Таблиця 6. Індекси основних соціально-економічних показників України у 2015–2019 рр. (відсотків до попереднього року)

Показник	Роки				
	2015	2016	2017	2018	2019
Валовий внутрішній продукт	90,2	102,4	102,5	103,4	103,2
Валовий внутрішній продукт у розрахунку на одну особу	90,6	102,9	102,9	103,9	103,8
Реальний наявний дохід населення	79,6	102,0	110,9	109,9	106,5
Продукція промисловості	87,7	104,0	101,1	103,0	99,5
Продукція сільського господарства	95,2	106,3	97,8	108,2	101,4
Капітальні інвестиції	98,3	118,0	122,1	116,4	115,5
Оборот роздрібною торгівлі	80,2	104,3	106,5	106,2	110,3
Експорт товарів та послуг	73,0	96,4	116,6	108,9	111,8
Імпорт товарів і послуг	70,7	103,7	123,6	115,3	106,7
Чисельність постійного населення (на кінець року)	99,6	99,6	99,5	99,4	99,4
Кількість зайнятих віком 15–70 років	...	99,0	99,3	101,3	101,3
Кількість безробітних віком 15–70 років	...	101,4	101,2	93,0	94,2
Середньомісячна заробітна плата номінальна	120,5	123,6	137,1	124,8	118,4
Середньомісячна заробітна плата реальна	79,8	109,0	119,1	112,5	109,8

Джерело: сформовано за даними [8–10].

дах коливалось у сторону зменшення. Індекси середньомісячної заробітної плати як номінальної, так і реальної також зростали. Попри достатньо оптимістичні дані, суттєвого зростання добробуту більшість громадян не відчула, що свідчить про недостатню ефективність соціальної політики держави. Можна виділити декілька пропозицій щодо зростання добробуту суспільства, а саме:

— особлива увага має приділятися активній складовій соціальної політики держави. Потрібно створити умови для продуктивної праці працездатним громадянам, на робочих місцях забезпечити сприятливий клімат, достойну заробітну плату. Державний бюджет буде наповнюватись за рахунок податків, що дасть змогу забезпечити захист соціально незахищених верств населення;

— пасивна складова соціальної політики повинна бути спрямована на підтримку тих громадян, які в силу ряду умов не можуть забезпечити собі рівень доходів, достатній для існування в межах мінімальних стандартів проживання;

— діджиталізація соціальних служб, що сформує комфортні умови отримання соціальної допомоги населенню країни;

— спрямованість розвитку держави на якісне соціальне забезпечення, житлові програми, охорону здоров'я, освіту тощо;

— також підтримки держави потребують такі сфери діяльності в країні, як харчова та легка промисловість, які виробляють важливі для людей продукти харчування, одяг та взуття.

Соціальна політика також впливає на стратегію конкуренції держави на світовому ринку та конкурентоспроможність національної економіки, так як вона забезпечує розвиток людського потенціалу, покращення інвестиційно-інноваційного клімату в країні, соціальну стабільність у суспільстві [1; 2, с. 55]. Але несистематизоване та уривчасте реформування деяких складових соціальної політики не здатне підвищити соціальний добробут населення. Таке реформування завуальовує проблеми і зводить нанівець стратегічний соціальний і в економічній розв'язку країни.

Досвід Європейського Союзу доводить, що забезпечення сталого та всебічного розвитку населення повинно відбуватися за допомогою створення комфортних умов для життя та праці суспільства, при цьому однією з основних таких умов визнається зміцнення економіки як підґрунтя для забезпечення соціальної рівності в майбутньому. Таким чином, спираючись на досвід розвинених країн Європи доцільно виокремити перспективні напрями змін у розвитку України, що дозволить сформувати фінансову базу соціальної сфери, навіть в умовах карантину: залучення активного населення до ринку праці та створення сприятливих умов для малого та середнього бізнесу; впровадження "зеленої" економіки; раціональне використання ресурсів та усвідомлене споживання.

Певне коло науковців сьогодні пропонують відійти від класичних моделей соціальної політики та розробити власну вітчизняну модель [11; 12].

Потрібно підкреслити, що на сьогоднішній день є значна кількість пропозицій щодо складових нової моделі соціальної політики, деякі складові є тотожними. Переважна більшість вчених акцентують увагу на доцільності таких складових розвитку соціальної політики країни в новому форматі: зниження рівня бідності; посилення позицій формування середнього класу; зростання національної безпеки держави; продовження реалізації загальнодержавної антикорупційної політики; збільшення рівня добробуту населення у по-

рівнянні з рівнем інфляції; адресність пільг; розширення ринку зайнятості; створення комфортних умов життя молодим сім'ям; підтримка людей з особливими потребами; сприяння розвитку на добровільних засадах волонтерських організацій. Наведені підходи необхідно реалізовувати в довгостроковому плані, враховуючи сучасне соціально-фінансове положення держави. Це дозволить подолати бідність у державі без зайвого навантаження на економіку.

Цікавим є досвід проведення соціальної політики в країнах Центральної та Східної Європи. У соціальній політиці і в політиці зайнятості цих країн можна розглянути два етапи: перший етап — це етап стабілізації і лібералізації; другий — з моменту вступу цих країн в режим економічного зростання. Більшість процесів, що відбуваються на першому етапі, аналогічні тим, які відбуваються в Україні, але обсяги падіння доходів і виробництва там були значно меншими.

На першому етапі важливою проблемою є падіння доходів та безробіття населення. Проте в цих країнах не було високої соціальної напруженості та соціальних конфліктів. Важливим фактором посилення соціального захисту населення стало прийняття у всіх країнах комплексу так званих "соціальних законів", в яких чітко визначено порядок допомоги бідним верствам населення та джерела їх фінансування.

На другому етапі зосередження уваги в соціальній політиці, передусім у політиці зайнятості, змінюється. Якщо на першому етапі політика мала в основному пасивний характер, то на другому етапі політика має більш активний характер: організація громадських робіт, створення нових робочих місць, відстрочення банкрутств підприємств з метою збереження робочих місць.

Досвід розвинутих західних країн свідчить про те, що характер соціальних витрат є перевагою для соціальної політики. Маються на увазі принципи задоволення соціальних потреб і забезпечення соціальних гарантій держави або за рахунок оплати соціальних гарантій самими споживачами безпосередньо або роботодавцями, або в змішаній формі за рахунок різного комбінування зазначених форм. Сцей спосіб комбінування в різних поєднаннях широко поширений в економіці розвинених країн.

ВИСНОВКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Соціальна політика держави здійснюється через соціальні програми, які в свою чергу базуються на законодавчо-нормативній базі країни. Соціальна політика впливає на конкурентоспроможність національної економіки, бо саме вона забезпечує розвиток людського потенціалу і соціальну стабільність у суспільстві. Яку модель для здійснення соціальної політики вибирати залежить передусім від історичних та економічних умов, а також визначається конкретним типом суспільно-політичного устрою держави, її ідеологічними та духовними принципами, особливостями пережитого історичного етапу. Але в будь-якому випадку соціальна держава в сучасних умовах передбачає наявність, з одного боку, сильної держави, яка буде здатна нести відповідальність за розвиток людських ресурсів, а з іншого — наявність розвинених інститутів громадянського суспільства, здатних поставити державу під свій контроль.

Література:

1. Бутник О. О. Аналіз моделей соціальної політики в країнах з розвинутими ринковими відносинами: досвід для України. Державне управління: удосконалення та розвиток. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/33.pdf (дата звернення 15.12.2021).

2. Шульц С., Джаман М., Луцків О. Інноваційні підходи до реалізації державної регіональної політики. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2018. Вип. 5. С. 133.

3. Молоканова В.М. Моніторинг практичної реалізації стратегії сталого розвитку в Україні. Аспекти публічного управління. 2018. № 11—12. С. 85—92.

4. Чугунов І. Я., Качула С. В. Державна фінансова політика забезпечення соціального розвитку суспільства. Вісник КНТЕУ. Вип. 2. 2020. С. 87—98.

5. Чорна Л.О., Кудлаєнко С.В. Соціальна політика України: особливості та напрями розвитку. Агросвіт. 2018. Вип. 18. С. 16—20.

6. Осіпова Л.В., Плахтій В.Г. Фінансове забезпечення соціального захисту населення в Україні: Сучасний стан та перспективи. Проблеми економіки та політичної економії. 2018. Вип. 1. С. 125—138.

7. Кудлаєнко С. Структурні елементи механізмів реалізації соціальної політики. Вісник ХНУ. Економічні науки. 2019. № 1. С. 169—173.

8. Ціна держави. URL: <http://old.cost.ua/budget/revenue/> (дата звернення 03.12.2021 р.).

9. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/labour/salary/min/> (дата звернення 03.12.2021).

10. Головне управління Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/2127487-pererahunok-pensij-z-1-grudnya-2020-roku/> (дата звернення 03.12.2021).

11. Романовська Ю.А., Давидюк А.О. Фінансування соціальних послуг в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2020. Вип. 46. С. 76—85.

12. Романовська Ю. Фінансова забезпеченість пенсійного фонду України. Вісник КНТЕУ. 2020. № 4. С. 135—146.

References:

1. Butnyk, O.O. (2018), "Analysis of social policy models in countries with developed market relations: experience for Ukraine", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 5, [Online], available at: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/5_2018/33.pdf (Accessed 15 Des 2021).

2. Shul'ts, S., Dzhaman, M. and Lutskiv, O. (2018), "Innovative approaches to the implementation of state regional policy", *Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, vol. 5, pp. 54—58.

3. Molokanova, V.M. (2018), "Monitoring of practical implementation of sustainable development strategy in Ukraine", *Aspekty publichnoho upravlinnia*, vol. 11—12, pp. 85—92.

4. Chuhunov, I.Ya. and Kachula, S.V. (2020), "State financial policy to ensure the social development of society", *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp. 87—98.

5. Chorna, L.O. and Kudlaienko, S.V. (2018), "Social policy of Ukraine: features and directions of development", *Ahrosvit*, vol. 18, pp. 16—20.

6. Osipova, L.V. and Plakhtij, V.H. (2018), "Financial provision of social protection of the population in Ukraine: Current state and prospects", *Problemy ekonomiky ta politychnoi ekonomii*, vol. 1, pp. 125—138.

7. Kudlaienko, S. (2019), "Structural elements of mechanisms of social policy implementation", *Visnyk KhNU. Ekonomichni nauky*, vol. 1, pp. 169—173.

8. The price of the state (2021), available at: <http://old.cost.ua/budget/revenue/> (Accessed 03 December 2021).

9. Ministry of Finance (2021), available at: <https://index.minfin.com.ua/labour/salary/min/> (Accessed 4 December 2021).

10. Main Department of the Pension Fund of Ukraine (2021), available at: <https://www.pfu.gov.ua/2127487-pererahunok-pensij-z-1-grudnya-2020-roku/> (Accessed 4 December 2021).

11. Romanovs'ka, Yu.A. and Davydiuk, A.O. (2020), "Financing of social services in Ukraine", *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment*, vol. 46, pp. 76—85.

12. Romanovs'ka, Yu. (2020), "Financial security of the pension fund of Ukraine", *Visnyk KNTEU*, vol. 4, pp. 135—146.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2022 р.